

Mede dankzij de toestemming van de V.P.R.O. en Jan Pieter Janzen die zowel het interview met Dr. Schaepman opnam als ook de artikelen uit de V.P.R.O. gids en de Volkskrant bewaarde, is de redactie in staat het hiervolgende af te drukken.

A. Artikel uit de V.P.R.O. gids.

Indien praten met het verleden tot doel moet hebben de problemen van de eigen tijd door te lichten en ze te relativieren, dan kan men de zaak ook omdraaien en naar de problemen van het heden kijken om te zien of en hoe zij wortelen in het verleden. Zo is de keuze van zondag a.s. bepaald door het probleem van de KVP-radicalen. Het zou al te naïef zijn de vraag te stellen: "Wat zou Schaepman hier wel van zeggen?" Toen Schaepman begon met de rooms Katholieke Nederlanders¹ bewust te maken, stond hij voor andere problemen dan de radicalen nu. Maar toch dringen zich-hoe meer men zich in het wonderlijk-boeiend fenomeen Schaepman verdiept- opmerkelijke parallellen op. Ook toen al de roep om "duidelijkheid" en de vraag of er "christelijke/katholieke politiek" bestaat en zo ja in welke mate; ook toen al een splitsing; de groep van de Bahlmannianen en die van de Schaepmannianen in de katholieke politiek. Door verschillende parallellen kunnen de problemen van nu gemakkelijk uit het eigentijdse isolement worden losgemaakt en men ziet dat zij mede te herleiden zijn tot problemen van veel algemener en tijdlozer aard dan op het eerste gezicht lijkt.

Herman Schaepman had het grote voordeel boven velen van zijn geloofsgenoten in Nederland, dat hij omdat hij priester werd, in de gelegenheid was voortgezet onderwijs te volgen. Hij bezocht de seminaries, en omdat hij daar als een goed "studiehoofd" genoteerd stond, werd hij uitgekozen om in Rome verder te gaan studeren. Rome maakte in die studieperiode de boeiende dagen mee van het eerste Vaticaans Concilie. Men kan zich gemakkelijk voorstellen wat het voor die Tubbergse burgemeesterszoon betekend moet hebben daar te leven temidden van bisschoppen uit de "hele" wereld (al moeten wij voorzichtig zijn en Vaticanum I niet met het onlangs gehouden Concilie vergelijken). Het grootse gebeuren prikkelde al heel gemakkelijk Schaepmans fantasie; hij pende Romeinse Brieven naar Nederlandse bladen: Schaepman, de journalist werd in Rome geboren.

Zijn journalistieke arbeid werd in 1872 bekroond met het hoofddacteurschap van De Tijd. Zijn pen kon hij gemakkelijk dopen in het reservoir van zijn kennis, gevoed door een onvoorstelbare belezenheid; de pen ging al even snel over het papier als zijn mond woorden vond om in barokke ritmiek de ene redevoering na de andere af te steken. Vuurwerk vaak van een veelgevraagde en graag aanhoorde feestredenaar; gespierde taal hanteerde hij, die zelden uitmondde in steriele rethoriek. Deze woord-voerder kwam in 1880 in de kamer; er kwam eerst wel wat verzet tegen het verschijnen van een soutane op het Binnenhof en het in de historie gegroeide wantrouwen kreeg hij volop te verwerken. Maar vriend en vijand begrepen toch al gauw dat er een "nobel mens" in de doctor stak; en vooral een intelligent en scherp politicus, een man die je niet tegenover je moest hebben. Schaepmans grootste vijanden zouden echter zijn eigen geloofsgenoten worden. Het is al heel gemakkelijk te stellen, dat hij